

1893 Mijn wieg in een fabriek?

Een kelder ontdekt

Mijn vader vond in 1966 dat het voegwerk van ons huis hoognodig vernieuwd moest worden. Wij, mijn broers en ik als twaalfjarige, mochten meehelpen.

Op zich zou het karwei zo geklaard zijn, ware het niet dat aan de linkerkant van het huis een grote plaat cement zat van ongeveer een vierkante meter. Die moest er dus eerst af. Na flink wat hakken en bikken ontstond in de muur een gat net boven grond.

Een grote ruimte, gevuld met zand, werd zichtbaar.

Nieuwsgierig als we waren wilden we die kelder legen en na wat tegensputteren van vader werd begonnen met leeg kruien.

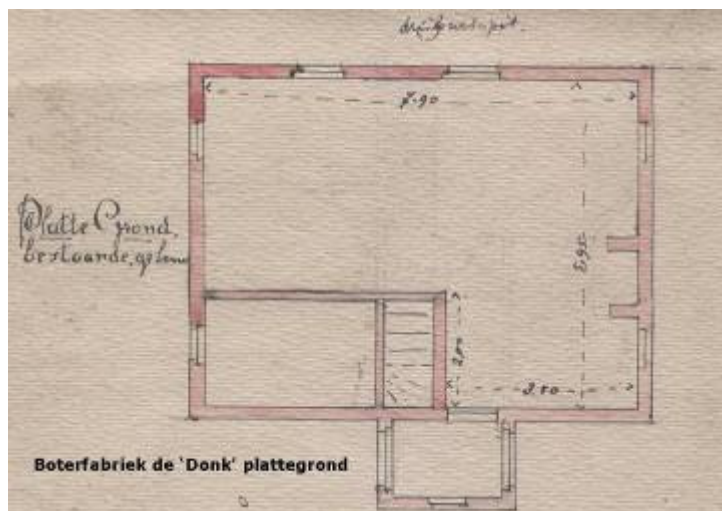
Vele kruiwagens later kwam een ruimte vrij waarvan vader wel, maar wij het bestaan niet wisten.

Een mooie kelder van ongeveer 3 bij 6 meter, met een gewelfd plafond en gemetselde bakken, lang maar smal langs de muur. In de hoek een trapje van 4 of 5 treden.

Vader wist dat het huis vroeger een melkfabriekje was geweest, maar de kelder was dicht gegooid toen zijn vader het pand kocht.

Coöperatieve Roomboterfabriek de 'Donk'

In 1892 stichtten Jan Truijen en Lambert van Rijt met geld van 'den Algemeenen Armen' (armbestuur) een werkplaats voor boterbereiding op de Mortel. De boeren die lid werden van de Coöperatieve Vereniging Boterbereiding 'Mortel' konden hier hun melk brengen om er boter of consumptiemelk van te laten maken. Veel gemakkelijker dan thuis karnen. En het armbestuur kreeg goede aflossing met rente, zodat het haar werk voor de minder bedeelden kon doen.

De werkplaats op de Mortel was te klein voor de verwerking van de melk van alle 267 boeren van Meijel met ongeveer 570 melkkoeien. Daarom stichtten Thomas van der Weerden en Willem Kuepers in 1893 de Coöperatieve Roomboterfabriek de 'Donk' voor de leden van de Coöperatieve Vereniging voor Boterbereiding 'Donk', waarvan Thomas voorzitter was.

In 1894 werd ook nog een boterfabriekje in de Molenstraat in gebruik genomen en later nog een op de Stoep.

Ook het boterfabriekje op de Donk had twee melkcentrifuges of roomafscheiders, die met handkracht werden aangedreven. De boter 'van zeer goede kwaliteit' werd verkocht op de botermijn van de Zuid-Nederlandsche Zuivelbond in Maastricht.¹

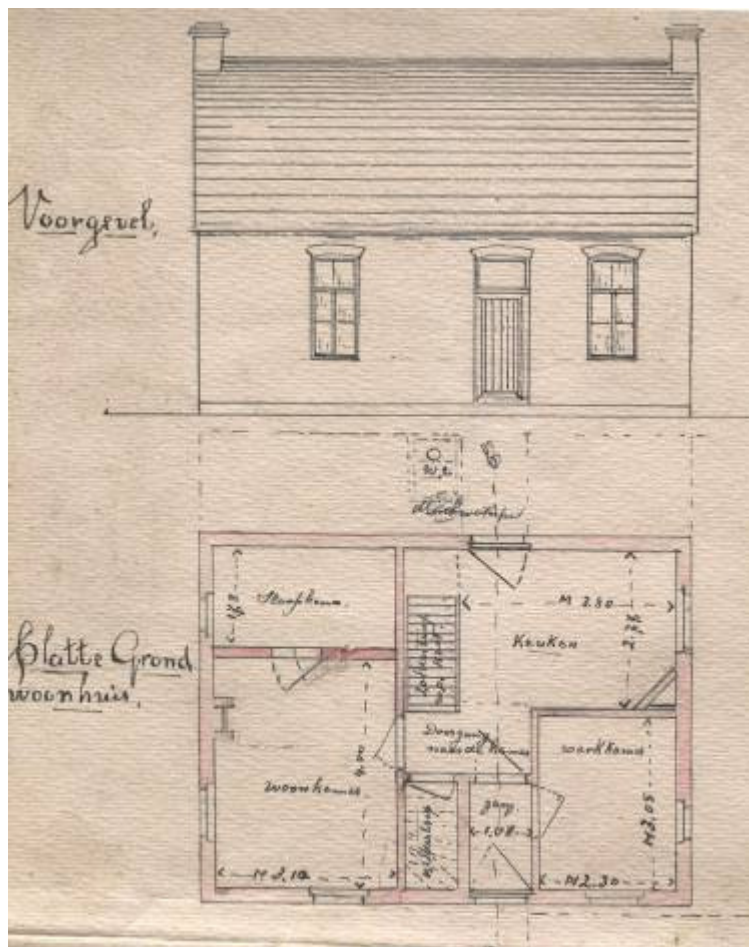
In 1905 zagen de Meijelse boeren onder leiding van burgemeester Jan Truijen dat het beter was een grote gezamenlijke zuivelfabriek te hebben dan vier kleintjes. De Coöp. Stoomzuivelfabriek 'St. Nicolaas' werd gebouwd aan de Steegstraat.

De kleine zuivelfabriekjes stonden 'te koop'.

¹ Jos Pouls, Honderd jaar Meijelse landbouw in vogelvlucht, in Medelo no. 9, 1998

Kleermaker Peter Verstappen ging naar de 'Donk'

Mijn opa Peter Servatius Verstappen woonde in de Vieruitersten met zijn eerste vrouw Hendrina Verstappen. Dat was geen probleem, maar een kleermaker moest niet veraf tussen boerderijen wonen en mijn opa was kleermaker Snéjjers Pier.

Toen de boterfabriek op de Donk te koop stond, schreef opa op 13 november 1905 samen met de Meijelse bouwkundige Mathijs Gielen een brief aan het College van Burgemeester en Wethouders.

Zij vroegen of de roomboterfabriek op de Donk langs de kiezelweg Meijel - Roggel nummer C.27 verbouwd mocht worden tot woning.

Ze deden er tekeningen bij en vermeldden dat er enige aanpassingen voorzien waren: een paar binnenmuren, een nieuwe trap naar de zolder, verplaatsing van de ramen uit de achtergevel in de voorgevel, een deur in de achtergevel, vervanging van het voorportaal door een voordeur, een paar nieuwe ramen voor keuken en kamers en een nieuwe privaat (w.c.) in het bijgebouw bij de stal.

Dat ze de kelder vol zand wilden gooien, schreven ze er niet bij.

De werkkamer van opa kwam rechts van de gang achter de voordeur.

Op 5 februari 1906 gaven de Meijelse bestuurders toestemming voor de verbouwing en kleermaker Peter Verstappen begon het werk in eigen beheer uit te voeren.

Na het overlijden van Hendrina trouwde kleermaker Peter Servatius Verstappen in 1910 met Maria Agnes Joosten, de moeder van mijn vader Engelbert Willem Verstappen ofwel Bert van Snéjjers Pier. Waarschijnlijk was er in het begin van de vorige eeuw ook veel contact van mensen binnen één ambacht, want zowel Hendrina als Maria Agnes waren naaister van beroep, al voor hun trouwen.

Kleermaker Bert van Snéjjers Pier

In 1931 nam vader de kleermakersactiviteiten over van opa. Er waren toen in Meijel meer kleermakers, bijvoorbeeld Thei Gielen, Paul Janssen en Piet Knapen.

Voor klanten vooral uit Meijel en Roggel maakte vader complete kostuums voor dames en heren, maar ook herstelwerk en aanzetten van knopen hoorden bij zijn werk.

In oude kasboeken ontdekken we dat het maakloon voor een kostuum rond 1940 tussen de 12 en 24 gulden lag, zeg maar tussen 5,5 en 11 euro.

En het gereedschap? Dat was eenvoudig: een maatlat, een naaimachine, scharen, borstels en strijkijzers.

Toen er steeds meer winkels met confectiekleding kwamen, besloot mijn vader te stoppen.

Dat was in 1953, toen hij bij Philips in Eindhoven ging werken.

Maar kleine spulletjes herinneren nog aan het werk van de kleermaker in de oude roomboterfabriek aan Donkstr. C 155.

De familie bleef met moeder Angèle tot 1985 in het pand wonen.

Toen kocht Brord Martens, Brord van Niek van Tun, het huis en maakte er wat moois van.

Fleurig met een levensboom boven de voordeur.

Donk 37, een gewoon woonhuis of toch niet?

Alwie Verstappen

